

Latvijas Republikas Ministru prezidentam
Mārim Kučinskim

KOPIJA:

Latvijas Republikas 12.Saeimas Sociālo un darba lietu komisijai

Latvijas Republikas 12.Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un
korupcijas novēršanas komisijai

Finanšu ministrei
Danai Reizniecei-Ozolai

Valsts ieņēmumu dienesta
ģenerāldirektorei Ilzei Cīrulei

SAŅEMTS
Valsts ieņēmumu dienesta
Informācijas centrā
Talejas iela 1, Rīgā, LV-1978

15-05-2017

Paraksts

Laiks

[Signature]
D. Krūzkova

Valsts ieņēmumu dienesta
Muitas pārvaldes amatpersonu un darbinieku

Latvijas valsts iestāžu, pašvaldību, uzņēmumu un
finanšu darbinieku arodbiedrības

Neatkarīgās muitnieku arodbiedrības

Valsts ieņēmumu dienesta muitas darbinieku arodbiedrības

Valsts ieņēmumu dienesta
Muitas policijas amatpersonu

Muitas veterānu biedrības

PETĪCIJA

Par izdienes pensiju piešķiršanu
Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonām
ar speciālajām dienesta pakāpēm

2004.gada 21.jūnijā tika uzsākta likumprojekta "Muitas iestāžu ierēdņu ar speciālajām dienesta pakāpēm izdienes pensiju likums" saskaņošana (skat. 1. pielikumu). Divus gadus vēlāk, 2006.gada 12.oktobrī, sagatavotais likumprojekts tika izsludināts Valsts sekretāru sanāsmē, tomēr 2008.gada krīze liedza likumprojektu pieņemt. Likumprojekts trīspadsmit gadu laikā joprojām nav pieņemts. Ir izstrādāts jauns likumprojekts "Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonu ar dienesta pakāpēm izdienes pensiju likums" (skat. 2.pielikumu), un tā īstenošanai no valsts budžeta ik gadus būtu nepieciešami aptuveni 3,3 miljoni eiro (skat. 3.pielikumu), taču tas netiek virzīts.

SAŅEMTS

Finanšu ministrijā

2017.g. 15.05. plkst. _____

Reģ. Nr. _____

Reģistrēja _____

L. Kalniņa

SAŅEMTS

VALSTS KANCELEJĀ

2017.g. 15.05. plkst. 9:10

Lūdzam Jūsu atbalstu minētā likumprojekta pieņemšanā un nepieciešamās naudas summas iekļaušanā Finanšu ministrijas prioritārajos pasākumos (jaunajās politikas iniciatīvās) ar 2018.gadu.

Tiesības saņemt izdienas pensiju šobrīd normatīvajos aktos ir noteiktas militārpersonām, prokuroriem, tiesnešiem, personām, kuras strādā Latvijas Republikas valsts drošības iestādēs amatpersonas statusā, diplomātiem, Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījumu vietu pārvaldes darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm, neatliekamās medicīniskās palīdzības nodrošināšanā iesaistītajiem darbiniekiem, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja amatpersonām, valsts un pašvaldību profesionālo orķestru, koru, koncertorganizāciju, teātru un cirka māksliniekiem.

Izdienas pensijas ir vērstas uz to, lai, iestājoties noteiktiem apstākļiem, nodrošinātu valsts atbalstu personām, kuru darbs saistīts ar profesionālo iemaņu zudumu, kas var rasties jau pirms vecuma pensijas piešķiršanai noteiktā vecuma sasniegšanas. Izdienas pensija ir papildu sociālā garantija personām, kuras valsts interesēs īpašos apstākļos pildījušas noteiktas funkcijas (sk. Satversmes tiesas 2003.gada 4.decembra sprieduma lietā Nr. 2003-14-01 7.punktu).

Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk – VID) muitas iestāžu un finanšu policijas ierēdņiem, kuriem tiek piešķirtas dienesta pakāpes un darbs ir saistīts ar darbspēju priekšlaicīgu zudumu, dzīvības un veselības apdraudējumiem, nav tiesību uz izdienas pensijām, kā arī nav noteikti citi līdzekļi, lai kompensētu personām ar dienestu saistītus īpašos apstākļus.

Lai nezaudētu darbu un nenonāktu situācijā, kad veselības stāvokļa dēļ muitas amatpersona vairs fiziski nespēj pildīt amata pienākumus un nonāk bezdarbnieku rindās, obligātajās veselības pārbaudēs personas mēdz slēpt patieso veselības stāvokli. Šī iemesla dēļ muitas amatpersonu vidū, kas savus amata pienākumus veic tieši muitas kontroles punktos uz Eiropas Savienības ārējās robežas, ir augsts mirstības risks darbības vecumā. Piemēram, 2015.gadā VID Muitas pārvaldē divos gadījumos ir pārtrauktas darba attiecības amatpersonas nāves gadījumā, bet 2016.gadā – trīs gadījumos, 2017.gada I ceturksnī – jau ir bijis viens gadījums.

Tādējādi izdienas pensiju saņēmēju loks jāpapildina ar VID muitas iestāžu un finanšu policijas ierēdņiem ar dienesta pakāpēm, jo šīs personas dienesta laikā ir pakļautas valsts noteiktiem būtiskiem ierobežojumiem un to pienākumi ir iesaistīties dienesta izpildē iepriekš neparedzētos, nereti bīstamos apstākļos.

VID muitas iestāžu un finanšu policijas ierēdņiem, pildot valsts noteiktos uzdevumus, nepieciešama atbilstoša kompetence, kas ietver gan amatpersonas zināšanas un pieredzi, gan arī garīgās un fiziskās spējas. VID muitas iestāžu un finanšu policijas ierēdņu ar dienesta pakāpēm darba specifika ir saistīta ar darbu maiņās, nodrošinot muitas kontroles veikšanu uz valsts robežas 24 stundas diennaktī, septiņas dienas nedēļā, muitas fiziskās kontroles pasākumu organizēšanu, koordinēšanu, veikšanu un izpildes kontroli, operatīvo darbību veikšanu, noziedzīgu nodarījumu atklāšanu un novēršanu valsts ieņēmumu un muitas lietu jomā, valsts noslēpuma apstrādi un glabāšanu, informācijas riska analīzi, iestādes iekšējās drošības pasākumu plānošanu un organizēšanu, šaujamieroču un speciālo līdzekļu lietošanu, transportlīdzekļu apturēšanu visā Latvijas Republikas teritorijā un procesuālo darbību veikšanu, kas ir saistīti ar fizisku noslodzi, psihoemocionālo stresu, darbu nelabvēlīgos klimatiskajos, veselībai kaitīgos un bīstamos apstākļos.

VID muitas iestāžu un finanšu policijas ierēdņi ar dienesta pakāpēm, pildot dienesta (darba) pienākumus, ir pakļauti liela veselības un dzīvības apdraudējumam, kā arī riskam

darbspēju ātrākai zaudēšanai ne mazākā apmērā kā citu dienestu/iestāžu amatpersonas, kurām ir tiesības saņemt izdienas pensiju. VID amatpersonu ar dienesta pakāpēm darba specifika pilnībā atbilst to iestāžu darba specifikai, kurām saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem ir tiesības uz izdienas pensiju.

VID muitas iestāžu un finanšu policijas darba specifika pēc sava rakstura (bīstamība, psihoemocionālie un profesionālie riski u.c. faktori) ir ļoti līdzīga to Valsts robežsardzes un Valsts policijas Kārtības policijas amatpersonu darba videi, kurām normatīvajos aktos ir noteiktas tiesības saņemt izdienas pensijas. Pieņemot likumu "Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonu ar dienesta pakāpēm izdienas pensiju likums", no valsts puses būtu ievērots vienlīdzības princips attiecībā uz personām, kas mūsu valstī amata pienākumus veic vienādos un salīdzināmos darba apstākļos.

Ņemot vērā minēto, nepieciešams papildināt izdienas pensiju saņēmēju loku valstī ar VID muitas iestāžu un finanšu policijas ierēdņiem ar dienesta pakāpēm, ievērojot to, ka citās valsts institūcijās strādājošās amatpersonas, kuras pilda līdzīgus dienesta (darba) pienākumus, saņem izdienas pensiju.

Šobrīd VID muitas iestāžu un finanšu policijas ierēdņiem ar dienesta pakāpēm nav noteiktas šādas papildu sociālās garantijas, kādas tās ir noteiktas citās valsts institūcijās strādājošajiem. Tādējādi tiek radīta nevienlīdzīga attieksme pret VID muitas iestāžu un finanšu policijas ierēdņiem ar dienesta pakāpēm, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos ar citās valsts institūcijās strādājošajām amatpersonām, kuras pilda līdzīgus dienesta (darba) pienākumus un kurām likumdevējs ir paredzējis tiesības saņemt izdienas pensiju.

Turklāt normatīvā regulējuma trūkuma dēļ attiecībā uz VID amatpersonu ar dienesta pakāpēm tiesībām saņemt izdienas pensiju ir apgrūtināta profesionālu un pieredzējušu amatpersonu piesaistīšana no citām iestādēm, kā arī pieredzējušu un profesionālu VID amatpersonu motivācija palikt dienestā.

Ņemot vērā, ka šobrīd vērojama pakāpeniska VID muitas iestāžu un finanšu policijas ierēdņu ar dienesta pakāpēm novecošanās (šobrīd VID Muitas pārvaldē 63 % no amatpersonu skaita ir ar darba stāžu virs 10 gadiem), izdienas pensijas piešķiršana veicinātu pakāpenisku paaudžu nomaiņu, kas pavērtu iespējas jaunām darba vakancēm, atturot personas no lēmuma aizbraukt no Latvijas darba meklējumos, jo īpaši tas ir aktuāli Latgales reģionā. Tādējādi šis pasākums netieši pozitīvi ietekmētu valsts līmenī pieņemto Reemigrācijas atbalsta pasākumu plāna 2013.–2016.gadam īstenošanu, kā arī pozitīvi ietekmētu arī demogrāfijas problēmas risinājumu, proti, iedzīvotāju samazinājumu valstī un vidējā vecuma paaugstināšanos. Veicinātu profesionālu un pieredzējušu darbinieku piesaisti no citām institūcijām, kurās nepiešķir izdienas pensiju.

Ievērojot minēto, izstrādājot izdienas pensiju regulējumu VID amatpersonām ar dienesta pakāpēm, tiks:

- 1) samazināta nevienlīdzība ar līdzīgus dienesta (amata) pienākumus veicošiem nodarbinātajiem citās iestādēs, kuru amatpersonām ir tiesības uz izdienas pensiju;
- 2) samazināta personāla mainība;
- 3) paaugstināta amatpersonu motivācija turpināt dienestu VID;
- 4) veicināta profesionālu un pieredzējušu darbinieku piesaiste no citām institūcijām, kurās piešķir izdienas pensiju.

Izdienas pensija ir papildu sociālā garantija personām, kuras valsts interesēs īpašos apstākļos pildījušas noteiktas funkcijas (sk. Satversmes tiesas 2003.gada 4.decembra sprieduma lietā Nr.2003-14-1 7.punktu).

Latvijas Republikas Satversmes 109.pants pats par sevi neprasa, bet arī neliedz valstī izveidot izdienas pensiju sistēmu. Valsts var izvēlēties dažādus līdzekļus, lai kompensētu personām ar dienestu saistītos īpašos apstākļus. Tomēr, ja valsts ar likumu ir izveidojusi izdienas pensiju sistēmu, šī sistēma ir kļuvusi par valsts sociālās drošības sistēmas sastāvdaļu (sk. Satversmes tiesas 2010.gada 31.marta sprieduma lietā Nr.2009-76-01 5.5. punktu).

Izdienas pensijām ir vairāki mērķi – kompensēt darbspēju priekšlaicīgu zaudējumu konkrētajā profesijā, kompensēt dienesta laikā noteiktos papildu ierobežojumus un slodzi, kā arī sekmēt attiecīgo dienestu un institūciju kvalitatīvu darbību, it īpaši antikorupcijas aspektā. Tātad izdienas pensiju mērķi ir saistāmi gan ar sociālās nodrošināšanas aspektiem, gan arī citiem mērķiem (sk. Satversmes tiesas 2007. gada 4. janvāra sprieduma lietā Nr.2006-13-0103 7.2.apakšpunktu).

Turklāt Satversmes tiesa 2010.gada 31.marta sprieduma lietas Nr.2009-76-01 5.2.apakšpunktā, analizējot visas valstī noteiktās izdienas pensijas, secināts, ka izdienas pensija kalpo kā kompensācija par dienesta laikā noteiktajiem ierobežojumiem neatkarīgi no tā, vai šie ierobežojumi ir vai nav radījuši priekšlaicīgu darba spēju samazināšanos, kā arī izdienas pensija netieši veido it kā “atliktu atalgojumu” par nevainojamu dienestu ilgā laika periodā un sekmē attiecīgo dienestu kvalitatīvu darbību, it īpaši antikorupcijas aspektā, kas mazinātu ēnu ekonomikas īpatsvaru valstī, papildinot valsts budžetu.

Iepazīstoties ar Latvijā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, kas regulē izdienas pensiju piešķiršanas un izmaksas kārtību, konstatējams, ka, lai būtu tiesības uz izdienas pensiju, izdienas stāžam jābūt vismaz 20 gadiem un personai, kura pretendē uz izdienas pensiju, jābūt sasniegušai 50 gadu vecumu.

Izdienas pensija ir būtisks motivējošs faktors, kas rada atbildību pret savu darbu, profesionalitāti, sadarbību un godprātību, tādējādi tā kalpotu kā papildu motivācija kopējo VID noteikto mērķu sasniegšanai. Izdienas pensija netieši veidotu it kā “atliktu atalgojumu” par nevainojamu dienestu ilgā laika periodā un sekmētu attiecīgo struktūrvienību kvalitatīvu darbību, it īpaši antikorupcijas aspektā. Ir būtiski palīdzēt cilvēkiem noturēties darba tirgū un veicināt viņu nodarbinātību – spēju strādāt produktīvi un efektīvi. Ņemot vērā, ka šobrīd vērojama pakāpeniska VID muitas iestāžu un finanšu policijas ierēdņu ar dienesta pakāpēm novecošanās, normatīvajā aktā reglamentētas tiesības uz izdienas pensiju veicinātu jaunu darbinieku piesaisti šajās VID struktūrvienībās.

2004.gada 21.jūnijā tika uzsākts likumprojekta “Muitas iestāžu ierēdņu ar speciālajām dienesta pakāpēm izdienas pensiju likums” saskaņošanas process. Divus gadus vēlāk, 2006.gada 12.oktobrī, sagatavotais likumprojekts tika izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē. Tomēr likumprojekts tā arī netika pieņemts.

Ar VID 2015.gada rīkojumu Nr.9.5-10/4186-p tika izveidota jauna darba grupa likumprojekta par izdienas pensijām izstrādei. Finanšu ministrijas Vadības komitejas 2016.gada 10.oktobra sēdē tika nolemts likumprojektu un informatīvo ziņojumu virzīt saskaņošanai Ministru kabinetā, ieviešot izdienas pensijas ar 2018.gadu, taču tālāk likumprojekts netika virzīts.

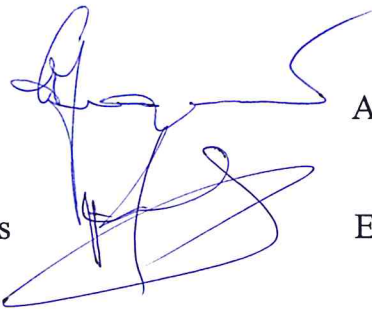
Ņemot vērā minēto, lūdzam Jūs virzīt likumprojektu “Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonu ar dienesta pakāpēm izdienas pensiju likums”, realizējot VID informatīvajā ziņojumā apstiprinātā I risinājuma A variantu, tas ir, piešķirot izdienas pensijas VID ierēdņiem ar dienesta pakāpēm, kuri sasnieguši 50 gadu vecumu un kuru izdienas stāžs ir ne mazāks par 20 gadiem, no kuriem 10 gadi nodienēti (nostrādāti) muitas iestāžu vai finanšu policijas ierēdņa amatā.

Likuma īstenošanai no 2018.gada valsts budžeta piešķirt aptuveni 3,3 miljonus eiro, minēto naudas summu iekļaujot Finanšu ministrijas prioritārajos pasākumos (jaunajās politikas iniciatīvās).

Lūdzam Jūsu atbalstu minētā likumprojekta pieņemšanā un nepieciešamās naudas summas iekļaušanā Finanšu ministrijas prioritārajos pasākumos (jaunajās politikas iniciatīvās) ar 2018.gadu un turpmākos periodos.

- Pielikumā:
1. Likumprojekts "Muitas iestāžu ierēdņu ar speciālajām dienesta pakāpēm izdienas pensiju likums" uz 5 lp.
  2. Likumprojekts "Valsts ieņēmumu dienesta amatpersonu ar dienesta pakāpēm izdienas pensiju likums" uz 6 lp.
  3. VID 2016.gada 4.novembra vēstule Finanšu ministrijai Nr.9.5-7/68 "Par informatīvā ziņojuma saskaņošanu" uz 17 lp.
  4. VID Muitas pārvaldes, Muita policijas amatpersonu un darbinieku paraksti uz 70 lp.

Latvijas valsts iestāžu, pašvaldību, uzņēmumu un finanšu darbinieku arodbiedrības priekšsēdētājs

A.Jirgensons

Neatkarīgās muitnieku arodbiedrības priekšsēdētājs

E.Mazuls

Valsts ieņēmumu dienesta muitas darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāja

S.Česka

Muitas veterānu biedrības vadītājs

A.Saliņš

